

Til Innlandet fylkeskommune

Fra Besteforeldrenes klimaaksjon Hamar og omegn

v leder Thomas Cottis, Mosjøvegen 63, 2340 Løten. tcot@online.no 90559796 Hamar 5/3 2023

Høring Regional plan for klima, energi og miljø

Høringssvar fra Besteforelderene Klimaaksjon (BKA) Hamar og omegn lokallag

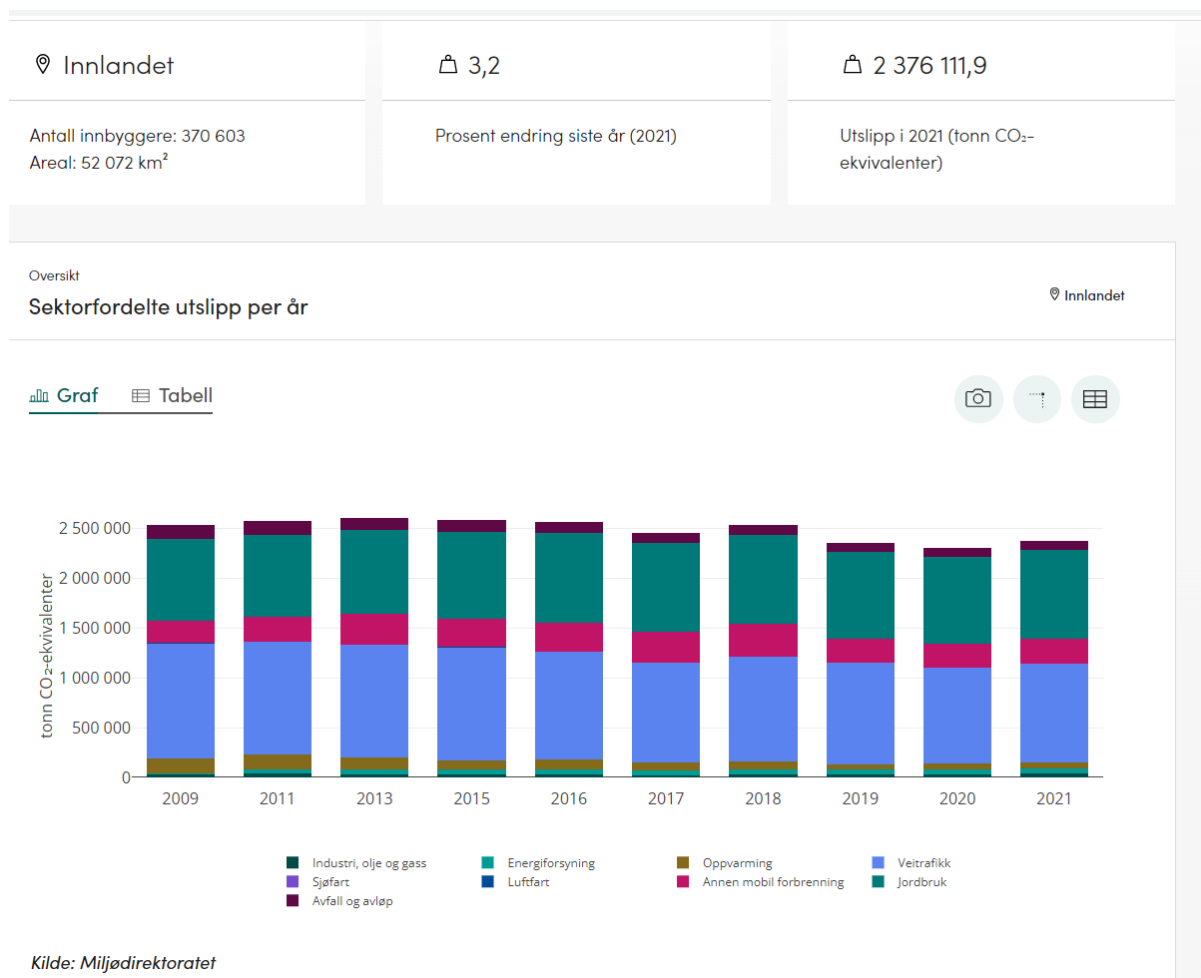
I denne høringsuttalelsen fokuserer BKA Hamar og omegn på de to satsingsområdene Redusere klimagassutslipp og Klimatilpasning.

1: Hvorfor skal vi stole på denne planen?

Nedenfor er statistikken for utslippene av klimagasser i Innlandet fra 2009 til 2021. I 2009 ble de første Energi og Klimaplanene for den gang Hedmark og Oppland enstemmig vedtatt i begge fylkesting. Etter det ble lite gjort og utslippene gikk ikke ned før det så vidt gikk litt ned i 2017, men da var jo også nye E og K planer vedtatt i fylkene.

I det utkastet til ny E og K plan som foreligger er det ingen gjennomgang av hvorfor de tidligere vedtatte planene ikke har gitt utslippskutt.

BKA Hamar og omegn mener at en ny Energi og klimaplan for Innlandet må forklare hva politikere og administrasjon skal gjøre for at denne nye planen faktisk blir fulgt og utslippene av klimagasser går ned i tråd med den målsettingen som blir vedtatt.

2: Innlandet må kutte 166000 tonn CO2-ekv hvert år fra og med 2023 for å gjøre sin andel av tograders målet

Delmål 1 i utkastet sier: «Innlandet har redusert direkte klimagassutslipp med 55 % i forhold til utslippene i 1990». Vi mener at dette er et helt riktig mål, og at det er godt nok til å være Innlandet sitt bidrag til tograders målet, men det forutsetter at fylket kutter jevnt år for år. IPCC har alltid sagt at jevne årlige kutt er forutsetningen for at mål fram i tid skal ha ønsket effekt. Mer om dette [her](#) i fagtidsskriftet Energi og Klima. Innlandet sin andel av tograders målet er at vi kutter 166000 tonn CO2 ekv hvert eneste år fra og med 2023. Det betyr 166000 tonn CO2 ekv lavere utslipp i 2023 enn i 2022, $166000 + 166000 = 332000$ tonn CO2 ekv lavere utslipp i 2024 og så videre. Da når vi målet om 55 % kutt innen 2030 og Innlandet har kuttet tilstrekkelig i perioden fra nå til 2030 til at vi gjør vår andel av tograders målet.

3: E og K planen må skille mellom hva som fylkets politikere har makt og myndighet til å få til av kutt og hva de må kreve av nasjonal klimapolitikk.

Vi anbefaler at planen omstruktureres slik at man får en todeling av tiltakene:

a. Utslipp/tiltak som Hedmark Fylkeskommune har reell innflytelse over og dermed kan gjøre noe med. De utslippene som Fylkeskommunen egentlig kan gjøre noe med er bare en liten andel av de totale utslippene av klimagasser i Innlandet.

b. Utslipp/tiltak som Hedmark Fylkeskommune ikke har reell innflytelse over, og som politikerne dermed må kreve at Stortinget vedtar nasjonal politikk for. Dette gjelder særlig for de to største utslippspostene i Innlandet – Veitrafikk og Jordbruk.

4: Kommentarer til planene for å kutte utslipp i de to sektorene med de største utslippene i Innlandet

Veitrafikk og jordbruk er de største utslippspostene i Innlandet. Det er helt sikkert at det er nasjonal politikk som er avgjørende for å nå 55 % kutt i disse sektorene.

4a: Veitrafikk

I kapittel 3.3 og 5.3 beskrives tiltak for å redusere utslipp fra den største utslipps-sektoren i Innlandet som er veitrafikken. Det som foreslås er lite konkret og det er ikke oppgitt tall på hva de foreslåtte tiltakene skal gi av utslippskutt. For at E og K planen skal bli et styringsverktøy må det beskrives hva som skal gjøres av konkrete tiltak i veitrafikken hvert år framover, og hvert tiltak må følges av beregning for hvor store utslippskutt tiltaket vil gi. Vi finner det merkelig at raskere utbytting av fossile biler med el person og lastebiler, maks kjørehastighet lik 80 km/t, og innblanding av biodiesel (som er regjeringens hovedtiltak) ikke er nevnt og beregnet som aktuelle tiltak.

4b: Jordbruk

Det foreslås to tiltak:

- 1: Å følge opp «Intensjonsavtalen mellom jordbruket og regjeringen for reduserte klimagassutslipp»
- 2: Legge til rette for at vi når målene i Landbrukets Klimaplan.

Ang Intensjonsavtalen: Denne avtalen kan gi opptil 5 millioner tonn i utslippskutt nasjonalt i perioden 2021 til 2030. Avtalen hjemler at jordbruket kan krediteres utslippskutt i fire sektorer i det offisielle klimaregnskapet: Sektor jordbruk, Sektor arealbruk, Sektor energibruk transport og Sektor energibruk i bygg. I disse fire sektorene hadde jordbruket et årlig utslipp på 7,1 mill tonn CO₂ ekv i 2020. Referansebanen som Intensjonsavtalen bygger på er ganske flat med cirka 7,1 mill tonn CO₂ ekv i utslipp hvert år. Referansebanens sum for jordbrukets utslipp er altså 71 millioner tonn for tiårsperioden. En oppfølging av denne Intensjonsavtalen vil dermed i beste fall føre til at jordbruket i Norge kutter utslipp med 5 av 71 mill tonn CO₂-ekv, som er 7 prosent av utslippene i avtalens tiårs periode. Altså Intensjonsavtalen vil ikke på langt nær kutte jordbruket i Innlandet sine utslipp med 55 % innen 2030.

Ang Landbrukets klimaplan: Dette er en plan laget av landbruksnæringen sjøl. Det meste av de tiltakene som er med i Landbrukets klimaplan vil ikke kunne telles i Innlandets klimaregnskap. Vi anbefaler Innlandet fylkeskommune å sammenligne de tiltakene som ligger i Landbrukets klimaplan og de som ligger i Klimakur 2030 for utslippskutt i jordbruket. Det er liten tvil om at Klimakur 2030 gir et riktigere bilde av hva som er gode tiltak for å kutte utslipp fra jordbruket – også i Innlandet. Klimakur 2030 har blant annet med de tiltakene med største kutt potensialer og mange andre fordeler – nemlig redusert kjøttforbruk og redusert matsvinn. For at Jordbruksdelen i E og K planen skal bidra til utslippskutt som monner anbefaler vi administrasjonen og politikere til å søke råd i fagmiljøer utenfor det tradisjonelt tenkende jordbruket.

BKA Hamar og omegn ser meget positivt på det som kommer som nye kostråd i Norge. Her blir det anbefaling for lavere kjøttforbruk av alle dyreslag enn dagens offisielle råd. Det vil ha store fordeler for klima, miljø, folkehelse og sjølforsyning om det norske folk følger de nye kostrådene, men den

positive effekten er avhengig av at jordbruket i Norge og i Innlandet utvikler seg til å dyrke mest mulig menneskemat på de arealene som er egnet for dette og at kjøttproduksjonen på drøvtyggere beholdes de arealene som virkelig ikke er egnet for annet enn gras.

5. For snevert om klimatilpasning

Kapitlene om klimatilpasning handler i hovedsak om bedre å kunne håndtere endringer i vær. Dette er helt nødvendig, men det er også den enkleste utfordringen som klimaendringene vil gi i årene som kommer.

Den største utfordringen for Norge og andre rike land i nord er hva som kommer til å skje av klimaskade i sydlige deler av Europa og i tropene. Det er hevet over enhver tvil at hundretalls millioner mennesker blir klimaflyktninger på grunn av at leveforholdene blir ødelagt av klimaendringene. Vi har allerede mange mennesker i Norge som har flyttet fra Nederland på grunn av klimarisiko. Det kommer til å bli et økende press med tilflytting av mennesker fra land som Spania, Portugal, Hellas, Italia og Balkanlandene, og dette vil gi utfordringer også for Innlandet før 2030 og deretter økende. Enda mer alvorlig blir de fattig klimaflyktningene fra Afrika og Midtøsten. En god del av disse kan komme til Norge og Innlandet, men hundretalls millioner klimaflyktninger kan føre til destabiliserte stater, krig med mer. E og K planen må drøfte dette, og hva klimaproblemer i sør vil gi av problemer for Innlandet.

Jordbruket i Innlandet har mye husdyrhold. Norsk husdyrhold av i dag er avhengig av fôrråvare fra cirka 3 millioner dekar i andre land som Brazil, EU og USA. Med økende klimaendringer og økende befolkning i verden vil det komme prisøkninger på disse råvarene og etter det perioder med vanskelig å få kjøpt etter hvert som landene heller må prioritere mat til egen befolkning enn eksport. Dette vil definitivt gi utfordringer for jordbruket i Innlandet og det må adresseres i E og K planen.

Det nevnes tilpasning for å hindre skogskader, men de tiltakene som nevnes vil ikke engang hindre betydelige skader av værhendelser av den typen vi allerede har opplevd. Den største utfordringen for skogbruket blir at vanlig norsk gran ikke vil tåle summen av to generasjoner barkbiller, høyere temperatur gjennom vinteren som skader gran med mildværsperioder, mer skade av sopp av mer regn om høsten, og generell svekking av gran i stadig sterkere tørkeperioder om sommeren. Innlandets E og K plan må ta opp behovet for å slutte å plante monokultur gran og heller plante flere arter sammen for å øke skogens motstandskraft i forhold til økende klimaendringer.